

# **Sociale veerkracht van ouderen**

Guy Widdershoven

**Amsterdam Center on Aging**

# Casus

- Mevrouw van Dijk is 86,
- Ze is weduwe met een klein pensioen
- Ze woont zelfstandig met thuiszorg
- Haar dochter en zoon komen regelmatig op bezoek en helpen met inkopen en financiële zaken
- Ze heeft suikerziekte en nierproblemen, en wordt elke 2 maanden gecontroleerd door de praktijkverpleegkundige
- Ze is ondanks haar gezondheidsproblemen redelijk actief, ze gaat naar de kerk en treft daar oude en nieuwe bekenden



# Casus

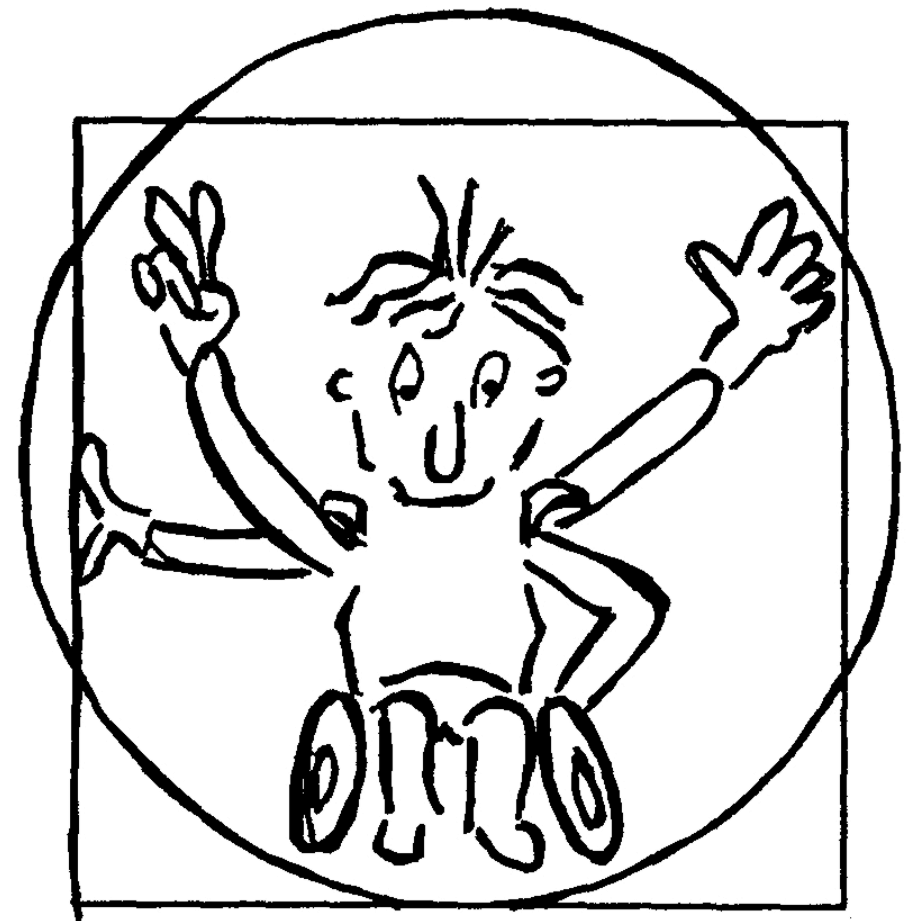
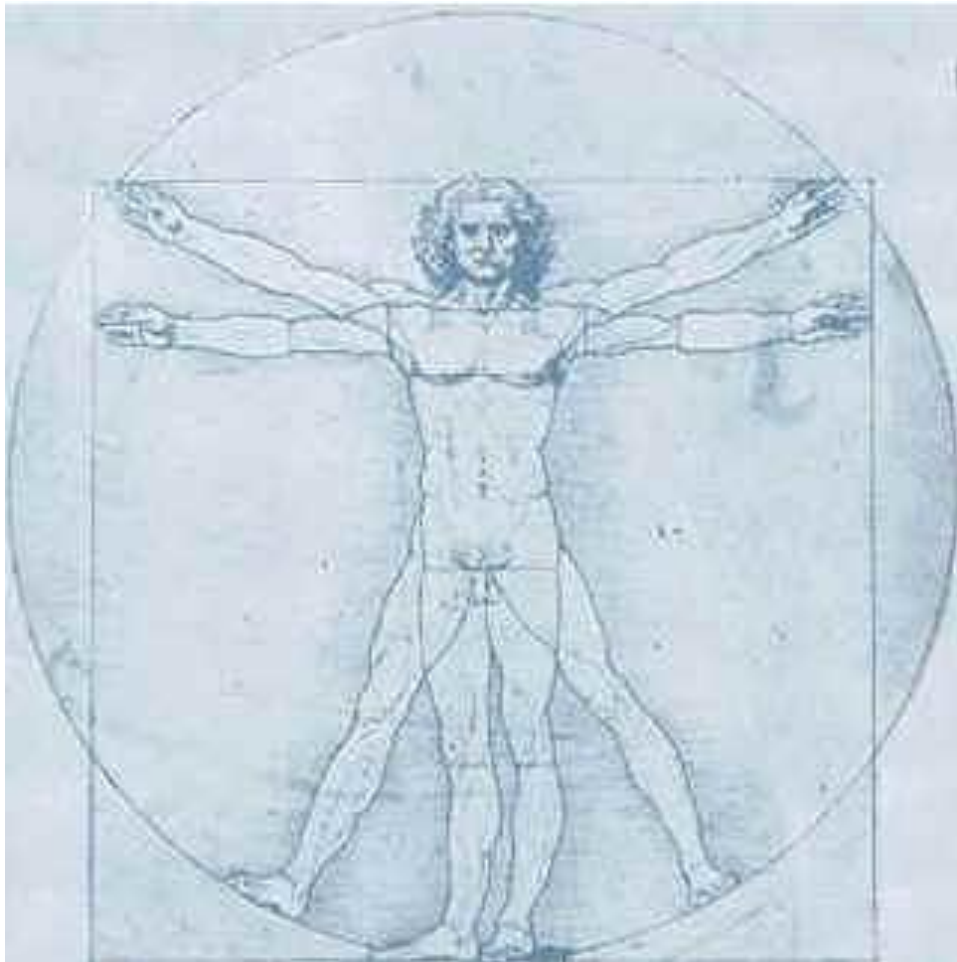
- Ze is blij dat ze haar kinderen jaarlijks iets kan toestoppen
- Ze beoordeelt haar huidige kwaliteit van leven met een 8 (ze noemt gezondheid, activiteit, betekenis voor anderen, tevredenheid), en geeft haar vroegere kwaliteit van leven (toen haar man ziek was en haar kinderen niet gesettled) een 6
- Bij het laatste bezoek aan de praktijkverpleegkundige blijkt haar nierfunctie verslechterd; ze wil niet naar de specialist voor verder onderzoek ('Aan mijn lijf geen polonaise'); haar zoon vindt dat onverantwoord, haar dochter twijfelt



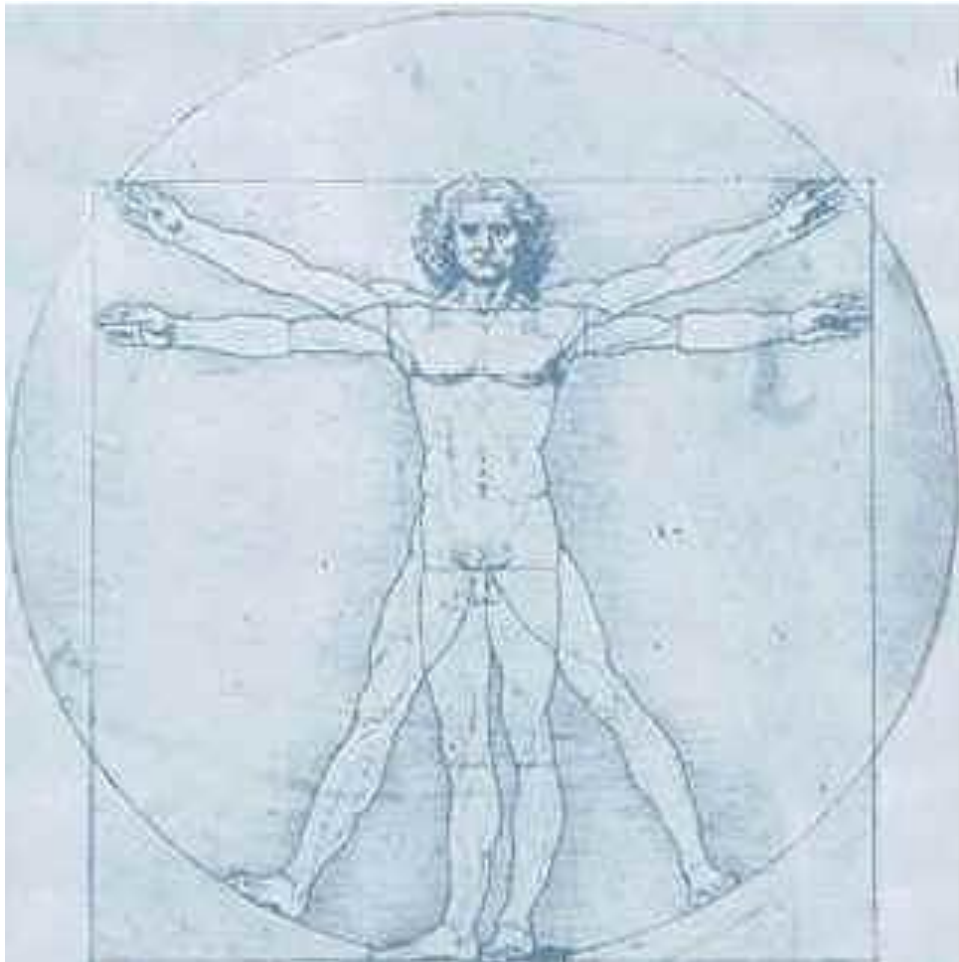
# Outline

1. Twee mensbeelden
2. Wat is sociale veerkracht
3. Voorbeelden van onderzoek
4. Onderzoek, praktijk en opleiding

# 1. Twee mensbeelden

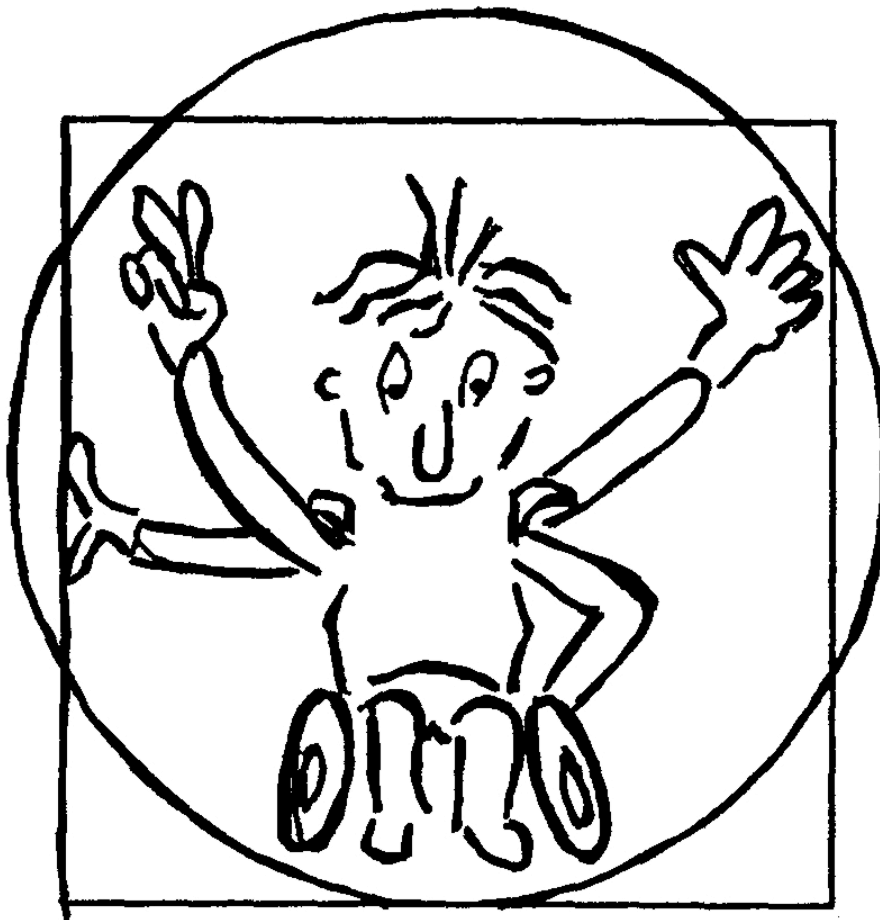


# Het standaardbeeld



- Onafhankelijk
- Zonder geschiedenis of leeftijd
- Zonder emoties
- Zonder relaties
- Statisch

# Een alternatief mensbeeld



- Afhankelijk
- Met geschiedenis en leeftijd
- Met emoties
- Met relaties
- Dynamisch

# Mevrouw van Dijk



- Afhankelijk van mantelzorg en professionele zorg
- Weduwe na ziekte van man
- Tevreden
- Kinderen helpen en worden geholpen; thuis in de kerk



## 2. Wat is veerkracht?

- Ondanks blootstelling aan risicofactoren blijven sommige ouderen gezond en actief
- Welke factoren bepalen dat?
- Hoe zijn die te herstellen, te behouden en te bevorderen?

# Sociale veerkracht

- Determinanten van veerkracht:
  - Biologisch
  - Psychologisch
  - Sociaal
- Sociale factoren:
  - Maatschappelijke positie
  - Maatschappelijke rol en participatie
  - Relationeel netwerk

# Mevrouw van Dijk



- Maatschappelijke positie: woont zelfstandig, klein pensioen
- Maatschappelijke rol en participatie: lid van de kerk
- Relationeel netwerk: kinderen, bekenden, professionele hulpverleners

# 3. Participatief onderzoek

- Betrek de doelgroep in het onderzoek
- Geef ruimte aan ervaringen en visies
  
- Voorbeelden:
  - Sociaal economische verschillen
  - Kwaliteit van leven
  - Morele vragen

# Sociaal economische verschillen

- Wat maakt dat ouderen met een lage SES, (mevr. van Dijk), toch gezond en actief blijven?
- Kwantitatief onderzoek: vergelijken van verschillen tussen groepen
- Kwalitatief onderzoek: ervaring en visie van oudere zelf

(Onderzoek van Almar Kok en Martijn Huisman, LASA)



# Kwaliteit van leven

- Kwaliteit van leven is meer dan gezondheid (mevr. Van Dijk: nu een 8)
- Belang van sociale participatie
- Niet alleen functioneren, maar ook mogelijkheden (capabilities)
- ASCOT: Adult Social Care Outcomes Toolkit

(onderzoek Miriam van Loon en Karen van Leeuwen, VU/VUmc)

**ASCOT**  
adult social care outcomes toolkit

# Morele vragen

- Dilemma: keuze tussen handeling A en B (Moet mevrouw van Dijk wel of niet naar de specialist gestuurd worden vanwege haar nierproblemen?)
- Belang van gezamenlijk overleg
- Hulpmiddel: moreel kompas

(onderzoek Suzanne Metselaar en Laura Hartman, Cordaan)



*Eerste hulp bij dagelijkse dilemma's*

## 4. Onderzoek, praktijk en opleiding

- Participatief onderzoek vereist een actieve rol van de doelgroep (ouderen), niet als individuen, maar in sociale relaties
- Participatief onderzoek vereist relaties met professionals, instellingen, opleidingen en studenten
- Ook hier: relationele betrokkenheid fundamenteel voor kwaliteit



# Conclusies

- Sociale en relationele aspecten zijn cruciaal voor veerkracht
- Onderzoek naar sociale veerkracht vereist participatieve methoden, met integratie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek



# Conclusies

- Belang van samenwerking tussen onderzoekers, doelgroep, professionals, instellingen, opleiders en studenten
- Werk aan de winkel in het Ben Sajet Centrum!

